

MAKTABGACHA PEDAGOGIKA

Xasanova Gulhayo Faxriddin qizi

*Chirchiq davlat pedagogika universiteti Maktabgacha ta'lim fakulteti Maktabgacha ta'lim
yo'nalishi I bosqich talabasi.*

Annotatsiya: Maktabgacha pedagogika maktabga kirishdan oldingi yoshdagi bolalarning rivojlanish, tarbiyalash va boshlang'ich ta'lim shakllarini o'rganadigan pedagogika sohasi. U umumiy pedagogikaning metodologiyasi va kategoriyaviy apparatiga asoslanadi. Umumiy pedagogika, bolalar sohalari kesishmasida chegaraviy pozitsiyani egallaydi. Psixologiya va yosh fiziologiyasi: ushbu ilmiy ma'lumotlar, fanlar nazariydir. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim va tarbiyaning maqsadlari, vositalari va usullarini ishlab chiqish uchun asos yoshi. Ushbu maqolada, maktabgacha pedagogika haqida fikr va mulohazalar yuritiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, tarbiya, jarayon, Pedagogika, nazariya, metodlar, bolalar, pedagogik mahorat, mutaxassislar, rivojlantirish.

Maktabgacha pedagogika pedagogik tushunchalar bilan ishlaydi: tarbiya, ta'lim, ta'lim, pedagogik jarayon, shaxsning yaxlit rivojlanishi, bolalik. Insonni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash, xalqimizning azaliy orzusi bo'lib, ajdodlarimiz ma'rifat, ma'naviyat va madaniyat qanday qilib yosh avlodga o'rgatish – ularni komillikka yetaklash yo'llari, qonun-qoidalarini muttasil izlaganlar. Bu esa pedagogika fanini yuzaga kelishiga sabab bo'lgan. Chunki insonni ma'rifatli va ma'naviy komillikka erishishi pedagogika fanining yetakchiligida amalga oshiriladi.

Mamlakatimizda ta'lim tizimida uzoqni ko'zlab olib borilayotgan islohotlar bugun nafaqat jamoatchiligimiz, balki butun jahonda ham katta e'tibor bilan e'tirof etilmoqda. Bugun yangicha qiyofa kasb etgan, zamon talablari darajasida ta'mirlangan, eng so'nggi rusumdagi o'quv jihozlari bilan jihozlangan maktablar orzu emas ayni haqiqatdir.

Maktabgacha ta'lim-bu san'at deyish mumkin. Tasavvur qilsak, birinchi marta qulaylik zonasidan chiqib ketayotgan yosh bolalar guruhiga rahbarlik qilish va ularga asosiy hayotiy ko'nikmalarni o'rgatish. Bir qarashda, ota-onalarga ta'limning dastlabki yillari bolalarga tengdoshlari bilan muloqot qilish va sinfdagi hayotga moslashishga yordam berish imkoniyatini beradigandek tuyulishi mumkin.

Biroq, ko'plab ta'lim mutaxassislari bola hayotining dastlabki besh yili ularning rivojlanishi uchun eng muhim davrlardan biri bo'lib, ularning voyaga etishiga doimiy ta'sir ko'rsatishi mumkin degan xulosaga kelishdi. Ushbu yondashuvda bolalar qiziquvchan va faol o'quvchilar deb hisoblanadilar, ular atrof-muhit tomonidan rag'batlantirilishi va o'z tezligida ko'proq narsalarni kashf etishga undashi kerak. Ular o'z ta'limlari bilan faxrlanishga, sinfdagi ijobiy tajribaga ega bo'lishga, o'rganish va o'rganishda o'zlarini qulay va ishonchli his qilishga da'vat etiladi.

Sinf o'rganishni osonlashtiradigan materialdan iborat katalizator sifatida ishlaydi. Bolalar musiqa, san'at, raqs, yozish va boshqa tadbirlar orqali muloqot qilishga da'vat etiladi. Ushbu yondashuvdan foydalanadigan muassasalar odatda bolalarga o'zini namoyon qilish va ijodkorlik orqali jamiyatda o'z o'rnini egallashga imkon beradigan faoliyatni ta'minlaydi. O'qituvchilar odatda talabalarning o'sishini kuzatadilar, chunki ular o'zlarining bilimlarini aks ettiradilar.

O'yin usuli maktabgacha ta'limning mashhur usuli hisoblanadi. Ushbu yondashuv bolani o'qitishning eng yaxshi usuli bu faoliyat bilan shug'ullanish degan fikrdan kelib chiqadi. Maktablar yosh bolalarni o'rgatish uchun rolli o'yinlar, virtual o'yinlar, qo'shiq aytish, bepul o'yin va boshqa ko'p narsalarga tayanadi. Odatda, bunday o'rganish usuli bolaga do'stona muhitda hech qanday bosim o'tkazmasdan ta'sir qiladi, deb ishoniladi. Ushbu usuldan foydalanadigan maktablar ongli ravishda bolaning ehtiyojlariga e'tibor qaratadilar va bunday ehtiyojlarni qondirish atrofida aylanadigan tadbirlarni o'tkazadilar.

O'yin yo'li usuli 3-5 yoshdagi bolalarni o'qitadigan ta'lim muassasalari tomonidan keng qabul qilinadi. Ushbu yosh bolalar hali ham o'z dunyosi uchun nisbatan yangi ekanligini hisobga olsak, bu usul har kuni bir qator amaliy vazifalarni yoqtiradigan bolalar uchun juda mos keladi.

Maktabgacha pedagogikaning ijtimoiy funktsiyasi zamonaviy jamiyatning yosh avlodni tarbiyalash sohasidagi talablari bilan bog'liq. Maktabgacha pedagogikaning amaliy vazifasi maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash va o'qitishning yangi ilg'or dasturlari va usullarini ishlab chiqishdan iborat. Maktabgacha pedagogikaning bashoratli roli - maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish tendentsiyalari va istiqbollarni o'rganish, maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashni tashkil etish.

Ilmiy prognoz asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashning yangi kontsepsiyalari yaratiladi, maktabgacha ta'lim standartlari ishlab chiqiladi, oilada va maktabgacha ta'lim muassasalarida maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashning nazariy asoslari va texnologiyalari, ta'lim jarayonining xususiyatlari o'rganiladi. maktabgacha ta'lim muassasalarida har xil turdagi va turlari o'rganiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar pedagogikasidan tadqiqotlar kuzatish, pedagogik tajriba, suhbat, hujjatlarni o'rganish, bolalar faoliyati mahsulini taviil qilish metodlari orqali amalga oshiriladi. Bu metodlar asosida tadqiqotlar mazkur soha bilan shug'ullanuvchi tadqiqotchi va tarbiyachilar tomonidan olib boriladi. Har bir kuzatish jarayoni batafsil yoziladi va ilmiy jihatdan taxlil qilinadi. Pedagogik tajribada birinchi navbatda bola, uning rivojlanishi uchun yaratiladigan pedagogik shart-sharoitlar nazarda tutiladi. Pedagogik tajriba ehtiyotkorlik bilan obyektiv ravishla olib borilganlagina amalga oshiriladigan tadqiqot natijalarining ob'yektivligini ta'minlash imkoniyati tug'iladi. Suhbat metodi u yoki bu bolani, yoki bir gurux. bolalarni yaxshiroq o'rganish imkonini yaratadi, ta'limtarbiya jarayonida yo'l qo'yilgan xatolar aniqlanadi.

Xulosa. Bolalar bilan suhbat ularning qiziqishlarini, nutqidagi o'ziga xoslikni, atrof muhit hamda kishilarga munosabatini aniqlashga yordam beradi. Hujjatlar, ya'ni bog'cha va aloqida tarbiyachilarning reja va hisobotlarini o'rganish ham nazariy xulosalar

chiqariisha muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga mazkur hujjatlar maktabgacha ta'lim muassasalaridagi tashkiliy ishlar haqida aniq xulosalar chiqarish imkonini yaratadi. Ushbu xulosalar o'z navbatida tarbiya usullarini kashf etishga yordam beradi. Bolalar faoliyati mahsulini tahlil qilish metodi Maktabgacha yoshdagi bolalar pedagogikasining muhim tadqiqot usulidir. Bolalar faoliyati taxlili ularni shakllantirishda juda yangi natijalar beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Kozlova S.A., Kulikova T.A. Maktabgacha pedagogika. M., 2018 yil.
2. Jo'rayev R. H., Safarova R. G., Ibragimov X. I., Musayev U. Q. Pedagogika fani Konsepsiyasi. Xalq ta'limi, 2004, № 5, 8-31-b.
3. Asqar Zunnunov. O'zbek pedagogikasi tarixi.-T.: «O'qituvchi»,1997.- 271 b.
4. Asqar Zunnunov. Pedagogika nazariyasi. .-T.: «Aloqachi»,2006.- 163 b.
5. Ibragimov X. I., Abdullayeva SH. A. Pedagogika. O'quv qo'llanma.-T.: «Fan», 2014. 182 b.
6. Mavlonova R. va boshqalar. Pedagogika. 2021. 211 b.
7. Ali Mansoor, A. A., Mohammed, O. S. M., Ahmed, H. R., Munasser Awadh, A. N., Abdulfatah, H. M., & Sheikh, E. Y. (2023). English language teaching through a short story: A technique for improving students' vocabulary retrieving. Cogent Education, 10(1), 2161221.
8. Kosimova, A. (2022). DRABBLLAR–KICHIK HAJMI EPIK JANR. In INTERNATIONAL CONFERENCES (Vol. 1, No. 21, pp. 490-493).
9. Kosimova, A. (2022). MAIN FEATURES OF LANGUAGE LEARNING STRATEGIES. Eurasian Journal of Academic Research, 2(12), 1247-1249.
10. Sua, M. R. (2021). Cognitive strategies for developing students' reading comprehension skills using short stories. REXE-Revista de Estudios y Experiencias en Educación, 20(44), 233-253.
11. Kholikovich, T. K. (2022). DEVELOPING PROFESSIONAL LEXICAL COMPETENCE AMONG FUTURE TEACHERS. Conferencea, 88-90.
12. Khalikovich, T. K. (2022). Innovative Methods of Teaching Future Teachers. Journal of Pedagogical Inventions and Practices, 5, 135-136.
13. Xoliqovich, T. X. (2022). TEXNOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA O'QITUVCHILARNI KASBIY TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI. IJODKOR O'QITUVCHI, 2(23), 190-192.
14. Xoliqovich, T. X. (2022). BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI KASBIY TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISH. PEDAGOGS jurnali, 7(1), 471-474.

